

Nagrade in priznanja je dobitnikom izročil Ivan Godec, predsednik odbora Žagarjevih nagrad. Iz obširne utemeljitve in spremljajoče dokumentacije objavljamo krajši povzetek.

Prof. Franjo K a r a ž i n e c je več kot tri desetletja nadvse prizadeven in delaven prosvetni, kulturni in družbenopolitični delavec v vseh okoljih, kjer je delal in živel. Po končanem učiteljsku v Mariboru leta 1953 je odšel na osnovno šolo Koprivno v Mežiško dolino. Tri leta kasneje ga srečamo med učiteljskim zborom v Črni na Koroškem. V tem času se je vpisal na Višjo pedagoško šolo v Ljubljani, kjer je študiral zgodovino in geografijo. Po diplomu 1960 je bil imenovan za ravnatelja osnovne šole Jakobski Dol, kjer je ostal do začetka šolskega leta 1967/68. V obdobju 1967-1974 je ravnateljaval na osnovni šoli bratov Letonjev v Šmartnem ob Paki. V tem času je tudi diplomiral iz geografije in zgodovine na filozofski fakulteti v Ljubljani. Njegovo diplomsko delo sega na področje lokalne in regionalne geografije (Geografija Šmartnega ob Paki).

V jeseni 1974 je postal ravnatelj osnovne šole bratov Polančičev v Mariboru, ki jo vodi uspešno še danes.

Kjerkoli je služboval prof. F. Karažinec, povsod je zapustil za seboj vidne sledi svojega uspešnega in

predanega dela, vzornega ravnatelja, kulturno-prosvetnega, društvenega in družbenopolitičnega delavca. Z njegovim imenom so povezana nova ali preurejena in posodobljena šolska poslopja v Koprivni in Črni na Koroškem pa v Jakobskem Dolu, dozidava in preureditev in vpeljava sodobne učne tehnologije na OŠ bratov Polančičev v Mariboru. S svojim zavzetim, nesebičnim, preudarnim in poštenim delom bodisi v šoli, krajevni skupnosti kakor tudi na področju najraznovrstnejših družbenih dejavnosti na območju občine ali mesta, povsod je nemalo prispeval k razvoju okolja, v katerem je delal in živel. Vedno in povsod se je zavedal, da sta za sodoben pouk in vzgojo potrebna strokovno dobro izobražen in široko razgledan učitelj pa sodobno urejena in opremljena šola, prijetno in ustvarjalno delovno vzdušje v kolektivu in kar se da neposredno in tesno sodelovanje s starši. Z osebnim vzgledom je znal šolo in z njo vse učitelje vpeti v tako delo in jo približati učencem, staršem in vsem ljudem, med katerimi je neumorno in uspešno delal in ustvarjal.

Našemu nagrajencu, prof. Franju K a r a ž i n c u , iskreno čestitamo k visokemu družbenemu priznanju! Obenem pa mu želimo še nadaljnjih uspehov na področjih, ki jim je posvetil vse svoje delovne sposobnosti in ustvarjalne moči!

IV. GEOGRAFSKE PERIODIČNE PUBLIKACIJE - SR SRBIJA

Janja Turk

Publicistično geografsko dejavnost v SR Srbiji lahko ocenimo za najbolj plodovito v Jugoslaviji. Geografi objavljajo strokovne geografske prispevke v več geografskih periodičnih publikacijah. Vsaka geografska institucija ima tudi svoje glasilo. V ospredju je Srpsko geografsko društvo z najdaljšo tradicijo izdajanja geografskih revij. Poleg revije Glasnik Srpskog geografskog društva je tu še revija Globus z metodično-didaktično vsebino in poljudno-znanstvena revija Zemlja i ljudi, ki popularizira geografijo med mladimi. Periodični publikaciji Posebna izdanja in Memoires pa objavljata znanstvene geografske monografije. Slednja ima razprave v tujih jezikih.

Odsek za geografiju i prostrno planiranje na PMF Univerze v Beogradu izdaja dve publikaciji - letnik Zbornik radova in občasno periodično publikacijo Posebna izdanja.

Geografi geografskega instituta "Jovan Cvijić" SANU objavljajo znanstvene geografske razprave v svojem Zborniku radova in Posebnih izdanjih.

Strokovne članke z geografsko vsebino pa geografi med drugimi revijami objavljajo tudi v revijah Turizmologija in Turizmologija-posebna izdanja, ki ju izdaja Viša turistična škola v Beogradu.

1. GLASNIK SRPSKOG GEOGRAFSKOG DRUŠTVA

2. -
3. Srpsko geografsko društvo
11000 Beograd, Studentski trg 3/III
4. 1912
5. Dvakrat letno

Glasnik Srpskog geografskog društva je geografska revija z najdaljšo tradicijo v Jugoslaviji. Srpsko geografsko društvo so ustanovili leta 1910, le dve leti kasneje pa so pričeli izdajati Glasnik Srpskog geografskog društva. Do leta 1947 je revija nosila ime Glasnik Geografskog društva; od leta 1948 pa izhaja kot Glasnik Srpskog geografskog društva. Vsako leto izideta dve številki. Prispevki so objavljeni v cirilici, daljši strokovni prispevki imajo tudi povzetke v francoskem ali angleškem jeziku.

Vsebina vsakega zvezka je razdeljena v posamezne rubrike: strokovni članki, krajši prispevki, pregled geografske literature ter geografska kronika. Strokovni članki zajemajo tematiko iz različnih geografskih vej, nanašajo se na posamezne regije v Srbiji in Jugoslaviji ali pa posegajo na posamezna metodološka in teoretična vprašanja geografskih pojavov. V pregledu literature so objavljene recenzije geografskih publikacij v Jugoslaviji in po svetu. V geografski kroniki pa so objavljena poročila o delu Srpskega geografskega društva, o življenju in delu geografov društva ali vidnih svetovnih in jugoslovanskih geografov. V tej rubriki pa so zbrana tudi obvestila o geografskih simpozijih in konferencah.

1. GLOBUS
2. Časopis za geografska didaktička i metodološka pitanja
3. Srpsko geografsko društvo
11000 Beograd, Studentski trg 3/III
4. 1969
5. Enkrat letno

Globus je poleg Nastave geografije in Geografskega obzornika revija, katere vsebina je posvečena vprašanjem metodike in didaktike geografskega pouka. Revijo izdaja Srpsko geografsko društvo od leta 1969 dalje, izhaja kot letnik, zadnja leta je nekaj zamude. Objavljeni članki so v cirilici in nimajo povzetkov v enem od svetovnih jezikov.

Že ob pričetku izdajanja te revije si je uredništvo zadelo smel načrt vsebine te revije, ki ga ohr-

njajo še danes. Čeprav je ta revija prvenstveno namenjena vprašanjem napredka in razvoja geografskega pouka v osnovnih in srednjih šolah, so posamezne rubrike namenjene novim dogajanjem v geografski stroki in sorodnih vedah, aktualnim geografskim pojavom doma in po svetu itd.

Vsebinska zasnova revije se kaže tudi v stalnih rubrikah - pedagoška praksa, novo-aktualno-pomembno, geografske ekskurzije, geografska enciklopedija, krajši prispevki-novice-zanimivosti, statistika, bibliografija in kronika.

Prispevki z metodično-didaktično vsebino so objavljeni v prvi rubriki "pedagoška praksa", prispevki so vsebinsko pestri, avtorji so iz vse Jugoslavije. Aktualne geografske vsebine iz domovine in sveta so v drugem delu. Obravnavajo aktualne geografske pojave, ki bralca seznanijo z novimi dogajanji na posameznih področjih geografije. V zadnji številki Globusa so med drugim naslednje teme: potamološke značilnosti Jugoslavije, svetovna gospodarska kriza in države v razvoju, prebivalstvo Indije... Zanimivi so tudi prispevki v rubriki "krajši prispevki", kjer so v telegrafskem slogu zbrane geografske zanimivosti iz Jugoslavije in sveta. Revijo zaključujeta tradicionalni rubriki bibliografija in kronika. Prva z obvestili o novih domačih in tujih geografskih publikacijah ter slednja s podatki o geografskih prireditvah itd.

1. ZEMLJA I LJUDI
2. Popularno naučni zbornik
11000 Beograd, Studentski trg 3/III
4. 1951
5. Enkrat letno

Srpsko geografsko društvo izdaja poleg strokovnih znanstvenih periodičnih publikacij tudi poljudno znanstveno revijo Zemlja i ljudi. Revija ima dolgoletno tradicijo, prvo številko so natisnili že leta 1951. Vsako leto izide en zvezek malega formata v obsegu do sto strani. Prispevki so tiskani v cirilici, teksti so dopolnjeni s številnimi črno-belimi fotografijami, skicami in kartami.

Vsebina revije je pestra, že sam naslov navede na vsebino. Glavni poudarek je na regionalni geografiji, predstavitvi posameznih držav in pokrajin po svetu - npr. dežele ob reki Niger, Portugalska, Korzika, Sahara; zanimivi so prikazi mest po svetu in v

Jugoslaviji - npr. Hanoi, Beograd, Debar; pogosto pa so v reviji tudi prispevki, ki obravnavajo geografske probleme - npr. razvoj prebivalstva v Indiji, turistične regije Jugoslavije itd. Vsi navedeni primeri so iz zvezka št. 35, leta 1985.

1. POSEBNA IZDANJA/Srpsko geografsko društvo
2. -
3. Srpsko geografsko društvo
11000 Beograd, Studentski trg 3/III
4. 1927
5. Enkrat letno, zadnja leta po tri številke letno

Posebna izdanja Srpskega geografskega društva izhajajo že od leta 1927. Sprva je izšel vsako leto po en zvezek, zadnja leta pa tudi po trije zvezki. V publikaciji so pretežno objavljene znanstvene geografske monografije. Tiskane so v cirilici, imajo pa povzetke v francoskem ali v angleškem jeziku. Strokovne razprave dopolnjujejo obširni pregledi literature in virov, črno-bele fotografije, skice, tabele in karte. Vsebine monografij so z vseh področij geografije, regionalno pa obravnavajo geografske probleme Jugoslavije kot celote, posameznih republik ali regij. Iz vsebine zadnjih zvezkov sem kot primer izbrala naslednje teme: Beli Drin - hidrološka študija, turistična valorizacija Šar-planine, nacionalni park Durmitor, glacialni in periglacialni relief južnega Velebita, potniški promet na mejah Jugoslavije itd.

1. ZBORNİK RADOVA Odsek za geografiju i prostorno planiranje
2. -
3. Prirodno-matematički fakultet
Odsek za geografiju i prostorno planiranje
11000 Beograd, Studentski trg 3/III
4. 1954
5. Enkrat letno

Geografi doseka za geografiju i prostorno planiranje PMF v Beogradu objavljajo svoje strokovne razprave v reviji Zbornik radova. Zbornik radova ima dolgoletno tradicijo, začel je izhajati že leta 1954, izhaja bolj ali manj redno vsako leto; tako da je skupaj izšlo že trinideset števil. Tematika prispevkov je pestra z različnih področij geografije. Članki so v cirilici, tujim bralcem pa so namenjeni povzetki v francoskem jeziku.

1. POSEBNA IZDANJA/Prirodno matematički fakultet univerziteta u Beogradu, Odsek za geografiju i prostorno planiranje
2. -
3. Prirodno-matematički fakultet
Odsek za geografiju i prostorno planiranje
11000 Beograd, Studentski trg 3/III
4. 1967
5. Občasno

Odsek za geografiju i prostorno planiranje PMF v Beogradu izdaja poleg Zbornika radova tudi Posebna izdanja. Čeprav je prvi zvezek izšel že leta 1967, so dosedaj izšli le trije zvezki. V prvem zvezku je objavljena geografska študija reliefa Mačve, druga dva zvezka pa imata značaj zbornika. V drugi številki so objavljeni referati s simpozija Geografija i turistička praksa leta 1971 v Bukovački banji. Zadnji zvezek pa je posvečen 90-letnici dela geografskega zavoda PMF v Beogradu. Referati slednjega so posvečeni razvoju in uporabi geografske vede v Srbiji.

1. ZBORNİK RADOVA Geografski institut "Jovan Cvijić"
2. -
3. Geografski institut "Jovan Cvijić" SANU
11000 Beograd, Knez Mihajlova 35/III
4. 1951
5. Enkrat letno

Zbornik radova je osrednja revija Geografskega instituta "Jovan Cvijić" Srpska akademija nauka i umetnosti v Beogradu. Revijo so pričeli izdajati že leta 1951 in nekaj let so izšle do tri številke letno, zadnja leta pa vsako leto izide en zvezek. Prispevki v reviji so v cirilici, s povzetki v francoskem jeziku in UDK vrstili. Tematika člankov je pestra, članki o J. Cvijiću, fizični in družbeni geografiji posameznih delov Jugoslavije, predvsem iz Srbije, pisano besedo dopolnjujejo skice, karte in grafikon.

1. POSEBNA IZDANJA/Geografski institut "Jovan Cvijić"
2. -
3. Geografski institut "Jovan Cvijić" SANU
11000 Beograd, Knez Mihajlova 35/III
4. 1949

5. Enkrat letno

Posebna izdanja Geografskega instituta "Jovan Cvijić" objavljajo znanstvene geografske monografije in doktorske disertacije. Prva knjiga je bila tiskana že leta 1949, do leta 1985 pa je izšlo že štirinindeset zvezkov. Zvezki obsegajo do dvesto strani, teksti so v cirilici s povzetki v francoskem jeziku. Študije so dopolnjene s številnimi geografskimi prilogi, tabe-

lami in obsežnimi pregledi literature in virov. Geografske monografije pretežno obravnavajo geografsko problematiko Srbije, niso pa izjema tudi študije iz ostalih delov Jugoslavije. Nekaj primerov iz vsebine zadnjih zvezkov: agrarna geografija zahodne Srbije, razvoj živinoreje v zahodni Srbiji, prebivalstvo in migracije v vzhodni Srbiji, neotektonika zahodne Srbije, mesta Črne gore, geografska študija Nikšića itd.

UJMA

Milan Orožen Adamič

V maju je bila natisnjena četrta števila revije Ujma, ki je posvečena vprašanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Izhaja enkrat letno in ta številka je s preko 200 stranmi najdebelejša doslej. Revijo izdajata Republiški štab za civilno zaščito in Republiški sekretariat za ljudsko obrambo. Z raziskavami, poročili in drugimi prispevki so, kot doslej, sodelovali mnogi geografi.

V lanskem letu so obilne padavine v začetku julija prispevale k eni od doslej največjih naravnih nesreč pri nas. Številni usadi oziroma plazovi so razdejali in dobesedno opustošili Haloze. Poplavljala je Dravinja in tudi druge reke s pritoki. Škoda je bila izredno velika. Številni kraji so bili tudi po več dni odrezani od sveta. To je velika naravna nesreča na obsežnem območju, s širokim spletom posledic in zelo veliko materialno škodo.

Naravnim nesrečam je skupno to, da izjemen pojav, dogodek ali proces v naravi povzroči škodo z uničujočimi posledicami v določenem prostoru in

času. Glavni vzrok ekoloških nesreč pa je (za razliko od naravnih) človek, ki s svojim ne dovolj pretehtanim in neodgovornim ravnanjem, vpliva na preoblikovanje obstoječih naravnih sistemov. Onesnaževanje najrazličnejših oblik je dober primer ekološke nesreče. Ena od uporabnih definicij za ekološke nesreče je, da predstavljajo za človeka ali naravo določeno grožnjo, dogodek, pojav, ki je posledica človekove dejavnosti. Obema velikima skupinama nesreč je skupna povezanost človeka z naravo, z naravnimi danostmi, s pojavi in procesi, skratka z okoljem v najširšem pomenu besede.

Zato je pojasnjevanje vzrokov in raziskovanje naravnih in ekoloških nesreč pomemben element in temeljni kamen v razreševanju perečega problema današnjega časa: odnosa človek - okolje. Odgovoren odnos do okolja, preprečevanje in varstvo pred nesrečami vseh vrst je ne nazadnje tudi pomembno ekonomsko vprašanje, vprašanje preživetja, razvoja in prihodnosti.

5. ZNANSTVENO POSVETOVANJE GEOMORFOLOGOV JUGOSLAVIJE V KRŠKEM

Drago Natek

Od 18. do 22. junija letos smo se geomorfologi Jugoslavije zbrali v Krškem na 5. znanstvenem posvetovanju z naslovom "Geomorfologija in geokologija". Preko 70 geomorfologov, geografov,

geologov in strokovnjakov drugih strok iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in Kosova je štiri dni uživalo v zanimivih referatih, terenskem delu in gostoljubnosti domačinov.